

Jardí Terapèutic de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau

Un espai natural per al benestar personal i per a la recuperació

Descripció de la iniciativa

Les teràpies en unió amb la natura s'utilitzen des de fa segles en cultures diferents del món com a remei per a malalties tant físiques com psicològiques, i han arribat als nostres dies com a guariment per reduir l'estrès, millorar afeccions respiratòries o millorar la mobilitat de pacients en recuperació, entre d'altres.

A l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, que té els seus orígens en l'any 1401, ja es coneixien els beneficis de la natura i el primer edifici que va allotjar l'hospital disposava d'un pati central enjardinat. Durant més d'un segle, des que l'hospital es va traslladar, l'any 1902, a l'impressionant conjunt modernista ideat per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, els jardins de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau han estat admirats per les persones usuàries del recinte sanitari i han fet que el verd formi part de la quotidianitat tant del personal com de pacients i visitants.

L'any 2009, es va inaugurar el nou Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, un edifici contemporani, format per cinc mòduls separats per àrees destinades a jardins. En un d'aquests espais, entre els edificis D i E, s'ha creat el **Jardí Terapèutic** per afavorir la sensació de llibertat i autonomia. Aquest espai pretén ser un lloc per desconectar de les rutines i els protocols institucionals i per fer-hi teràpies complementàries a la medicina convencional, i un lloc on terapeutes, pacients i familiars puguin connectar fàcilment amb la natura.

El concepte

Per tal d'integrar el Jardí Terapèutic al costat d'un edifici modern i que sigui vincle d'unió amb el recinte modernista antic, aquest ha estat concebut com un espai naturalitzat sense un patró aparent, que contrasta amb l'arquitectura de l'hospital.

La diversitat en la tipologia i la distribució de la vegetació atorga a l'espai diversos plans, volums i formes i, a més, permet que els camins es barregin en el conjunt d'una manera orgànica i que es creï un espai integrador entre tots dos hospitals d'una manera harmonitzada. També s'han incorporat criteris per fer-lo tan antisèptic com sigui possible per evitar al·lèrgies i fer-lo compatible amb la neteja i el manteniment de les instal·lacions de l'hospital.

7

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Els materials i els espais

S'ha donat prioritat a l'ús de materials naturals, grava, terracota i fusta que contrasten amb els de l'interior de l'hospital. Els elements naturals i la vegetació permeten jugar amb les sensacions i les variacions d'un mateix espai.

La vegetació, juntament amb els camins, permet crear espais polivalents tant per a ús col·lectiu com individual. Són llocs on es poden dur a terme teràpies de diversos tipus. L'objectiu és dotar l'individu d'instruments que li permetin fer activitats, desenvolupar capacitats i plantejar-se desafiaments.

Els diversos espais es troben agrupats en espais de rehabilitació, espais restauratius i espais de reunió en grup per a teràpies grupals. Les àrees restauratives estan dissenyades per generar un ambient relaxat, que promogui la reducció de l'estrès i, per tant, augmenti la sensació de benestar. Els espais terapèutics grupals són punts de trobada i benestar per a grups reduïts, on es volen estimular els sentits individuals i el coneixement propi a partir de compartir emocions i sensacions amb altres participants.

Verd i biodiversitat

Tots els elements vegetals s'utilitzen en la medicina moderna i antiga, de manera que també hi ha una funció divulgativa per fer que els usuaris coneguin l'origen dels principis actius d'algunes medicines i aprenguin a tenir cura de l'entorn.

Les plantes que formen part del jardí terapèutic han estat seleccionades amb la intenció de donar a les persones que el visitin una experiència capaç de despertar sensacions i evocar vivències, paisatges i records, a través de la memòria i els sentits, i s'han adaptat tots els recorreguts per estimular els cinc sentits a través de textures, dimensions i formes. Hi ha flors que s'obren només al matí o amb presència de llum solar, hi ha aromes que només es poden gaudir a una determinada hora i plantes que varien de color o aspecte segons l'estació de l'any. Així es crea un espai vibrant, ple de vida i en canvi constant.

El conjunt de plantes seleccionades per al projecte permet crear un microecosistema i serveix com a refugi d'aus i petits insectes que contribueixen a potenciar la biodiversitat de l'entorn.

8

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Bona pràctica

S'ha donat prioritat a les espècies autòctones per la seva adaptabilitat al clima local, amb poc consum de recursos hídrics perquè es redueixin els costos de manteniment. A més, tot el sistema de reg és per degoteig i està sectoritzat: s'adapta cada sector al seu microclima i a les seves necessitats hídriques específiques.

Al llarg de l'any, la vegetació aporta un paisatge canviant a les persones que visiten el Jardí Terapèutic, ja que s'hi han plantat espècies que tenen floracions en èpoques diferents de l'any, sobretot als espais destinats a praderes naturals. Els arbres de fulla caduca, així com els fruiters, seran un testimoni viu del pas del temps, referents de l'estació de l'any i dels cicles de la natura.

Espai de recuperació, espai integrador

El Jardí Terapèutic està concebut com un lloc de descans i, alhora, d'activació dels individus. D'una banda, és una zona on pacients, familiars i personal del centre hospitalari gaudeixen d'espais dissenyats per fer-hi diverses activitats de forma col·lectiva o individual, un lloc per sortir de la rutina que trenca amb l'esquema del dia a dia de l'hospital.

De l'altra, és un espai d'activació professional i de formació gràcies a la col·laboració amb el Centre Especial de Treball (CET) Teb Verd SCCL, especialitzat en la integració social i laboral de persones amb discapacitat intel·lectual i en serveis de jardineria i horticultura. És, doncs, una oportunitat perquè el Jardí Terapèutic sigui una eina inclusiva des de la seva creació mateixa i mentre se'n té cura.

9

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Per saber-ne més:

Durada El Jardí Terapèutic es va inaugurar el 2019 i està obert tot l'any durant el dia per a l'ús de l'hospital.

Valors que cal destacar:

És col·laborativa, innovadora, divulgativa, reproduïble, pedagògica, social, sostenible, saludable, terapèutica, eficient, paisatgística, natural.

Ens impulsor:

GADIC SL, per encàrrec de la Fundació Privada de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

Contacte:

@Sant Cugat Business Park
Av. Via Augusta, 15-25
08174 Sant Cugat del Vallès
937 481 262
amunoz@gadic.es
www.gadic.es

Vídeo:

www.beteve.cat/societat/jardins-terapeutics-hospital-sant-pau

Col·laboracions:

CET Teb Verd, SCCL (centre especial de treball a Barcelona).

Indicadors associats

Capacitat de teràpia en els espais grupals: 20 persones per torn.

Capacitat de teràpia individual per a recuperació: 8 persones per torn.

Capacitat de teràpia en horticultura i jardineria: 10 persones per torn, segons l'època de l'any.

Capacitat de teràpia total: 38 persones més 10 d'aforament de lliure disposició.

Ràtio d'ocupació molt baixa, perquè se'n pugui gaudir d'una manera sostenible i fer-hi les teràpies programades.

Gran diversitat d'espècies: 17 espècies d'arbres, prat natural amb una mescla de llavors de 40 espècies de plantes i diverses plantes arbustives i de flor.

10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10